SWOT analýza pro KV – modelový příklad

Návrh SWOT analýzy byl zpracován k možnosti zavést KV v oboru vzdělání 63-41-M/02 Obchodní akademie (OA) v období maturitních zkoušek.

Obecné poznámky

KV je nově legislativně podporovaná/ukotvená – věcně ano, ale současně je to jen obecná možnost, která vyvolává mnoho přípravných prací ve školách, které se rozhodnou ji implementovat v rámci denní formy vzdělávání v příslušném oboru vzdělání. RVP pro OA umožňuje realizovat KV i praktické vyučování (cvičení).

Výchozí situace je výrazně zjednodušená: škola realizuje pouze 1 obor vzdělání OA v denní formě vzdělávání a rozhodla se v souladu s platnou legislativou nastavit model KV jako jednorázový (za účelem zmírnění dopadů maturitních zkoušek na žáky a jejich učitele) s možností efektivnějšího využití uprázdněných prostorů školy a zajištění vhodného prostředí bez rušivých vlivů pro uskutečnění těchto zkoušek.

Nejedná se o žádný závazný vzor pro školy, ale ukázku, jak ke SWOT analýze přistupovat, jelikož podmínky vzdělávání v jednotlivých školách se mohou výrazně lišit. Při zpracování návrhu bylo využito i umělé inteligence (AI).

Praktická rovina

V době konání maturitních zkoušek je narušeno vzdělávání ve všech ročnících. Je tedy třeba řešit výuku pro všechny žáky v daném oboru vzdělání.

V současné praxi je jednodušší zavést v inkriminovaném období upravený rozvrh výuky pro 1. a 2. ročníky a uskutečňovat např. exkurze, kulturní akce, sportovní kurzy, které personálně zajistí ti vyučující, kteří nejsou v příslušném týdnu účastni maturitních zkoušek. Současně to umožňuje uvolnit z výuky předsedy maturitních komisí, kteří i tak nemohou v dané době učit. Lze si tedy představit, že DV pro 1. a 2. ročník zajistí primárně ti vyučující, kteří nejsou do maturitních zkoušek zapojeni.

Pokud se týká žáků 3. ročníků, je období ústních maturitních zkoušek vhodné k absolvování odborné praxe v reálných podmínkách na pracovištích zaměstnavatelů v souladu s vydaným RVP/ŠVP.

Řada škol má rovněž v učebním plánu zařazen ve 3. ročníku seminář a žáci v jeho rámci zpracovávají seminární práce. Nabízí se možnost pracovat asynchronně i na jejich tvorbě/dokončení.

SHRNUTÍ:

V době maturitních zkoušek lze využít distanční prvky výuky, ať synchronní či asynchronní. Avšak měly by cílit především na ty vyučující, jichž se maturitní agenda spíše netýká nebo jen v omezeném rozsahu (viz odstavec výše). To může vést k lepšímu využití jejich času ve prospěch žáků především 1. a 2. ročníků. Jinak vznikne opačný efekt, přetěžování učitelů. KV není úlevou pro učitele, naopak. Je třeba zpracovat zadání distančních úkolů, ověřovat průběžnou práci, komentovat výsledky apod.

Poznámky ke SWOT analýze

Návrh analýzy je pojat jako obecnější zamyšlení nad zavedením distančních prvků KV. Metodický průvodce pro zavedení KV na SŠ

S – STRENGTHS (Vnitřní silné stránky)

▪ **Vhodná témata pro distanční prvky KV, propojení teorie s praxí.** Procvičování, práce s daty, mikro úkoly apod. Simulace skutečného pracovního prostředí prostřednictvím ekonomického softwaru a online případových studií, řešení projektů.

▪ **Fungující digitální ekosystém školy.** Používání LMS/Teams, sdílených složek, digitální zadávání dat a sběr výstupů. Pozitivní zkušenost se vzděláváním na dálku a tvorbou digitálních výukových opor z období pandemie koronaviru.

▪ **Zažitá provozní kontinuita.** Odpovědné zajištění výuky i v době, kdy část pedagogického sboru působí v maturitních komisích.

▪ **Dosažená úroveň kompetencí.** Samostatnost, odpovědnost za výsledky práce žáků i učitelů jako standard, podpora jejich digitální gramotnosti.

W – WEAKNESSES (Vnitřní slabé stránky)

▪ **Administrativní zátěž.** Vydání před začátkem školního roku Informace o podmínkách a organizaci KV ve škole, úprava ŠVP a školního řádu, zajištění souhlasu školské rady. Ohrožení úspěšnosti KV, pokud se fakticky „domyslí v průběhu školního roku až v květnu".

▪ **Náročnější příprava na KV.** Časové, věcné a metodické požadavky na zpracování kvalitní asynchronní části KV, organizace výuky. Rubriky, instrukce, videa, kontrola výstupů; „není to jen zadání v Teams". Zvýšené nároky na organizaci práce pedagogů v extrémně vytíženém maturitním období a na koordinaci činností.

▪ **Didaktická rizika**. Zpomalení zpětné vazby, narušení dialogu v některých předmětech a nekvalitní plánování času, jakož i sklon k nedodržování termínů u části žáků. Nebezpečí, že žáci budou úkoly plnit pouze formálně bez hlubšího porozumění učivu.

▪ **ICT vybavení školy/rodiny, internetové připojení.** Problémy technického rázu na straně školy v dané oblasti mohou výrazně zkomplikovat zavedení KV v praxi. Je třeba počítat i s případnou zvýšenou finanční náročností.

O – OPPORTUNITIES (Vnější příležitosti)

▪ **Ukotvení KV ve školské legislativě, metodická podpora MŠMT.** KV jako legitimní režim, ne „improvizace"; závazně stanovené mantinely. Dostupný metodický pokyn ke KV pro školy.

▪ **Digitalizace ekonomiky, modernizace a individualizace vzdělávání.** Rostoucí nároky trhu práce na digitální dovednosti, rozmach využívání AI. Společenský požadavek reflektovat v pedagogickém procesu inovativní metody výuky a digitální nástroje. Vnější trend směřující k tomu, aby si žáci mohli řídit tempo a čas vlastní práce a nesli za výsledky odpovědnost.

▪ **Dostupnost kvalitních externích digitálních zdrojů a nástrojů.** Testování, interaktivní materiály, mikro-learning. Škola si z nich může vybírat a zrychlit přípravu na KV.

▪ **Zapojení budoucích učitelů do KV.** Příležitost pro studenty vysokých škol rámci jejich pedagogické přípravy za účelem osvojení si příkladů dobré praxe.

Metodický průvodce pro zavedení KV na SŠ

T – THREATS (Vnější hrozby)

▪ **Nepochopení veřejnosti.** Riziko, že ZZ či žáci budou KV vnímat jen jako „volno" nebo úlevu pro školu, nikoliv jako výuku probíhající ve specifických podmínkách daných ukončováním vzdělávání žáků 4. ročníků.

▪ **Technické bariéry.** Výpadky externích systémů (např. OneDrive, Teams) nebo nestabilní internetové připojení na straně žáků.

▪ **Dezinformace ve zdrojích.** Reálná obava, že výsledek práce žáků může být ovlivněn zdroji a informacemi, které prakticky použijí. Nutnost podpory mediální výchovy a kritického myšlení.
▪ **Digitální útoky.** Zálohování dat. Používání bezpečných digitálních zdrojů a nástrojů, poučení o kybernetické bezpečnosti.

TRADIČNÍ SWOT ANALÝZA – ZJEDNODUŠENÁ TABULKA

S – SILNÉ STRÁNKY	**W – Slabé stránky**
Vhodná témata pro distanční prvky KV, propojení teorie s praxí	Administrativní a případná finanční zátěž
Fungující digitální ekosystém školy	Náročnější příprava na KV
Zažitá provozní kontinuita	Didaktická rizika
Úroveň kompetencí žáků a učitelů	ICT vybavení školy/rodiny, internetové připojení
O – PŘÍLEŽITOSTI	**T – HROZBY**
Ukotvení KV v legislativě, metodická podpora MŠMT	Nepochopení veřejnosti
Digitalizace ekonomiky, modernizace a individualizace vzdělávání	Technické bariéry
Dostupnost kvalitních externích digitálních zdrojů a nástrojů	Dezinformace ve zdrojích
Zapojení budoucích učitelů do KV	Digitální útoky

Doporučený postup
▪ Připravit se s předstihem před začátkem školního roku systematicky a odpovědně po personální a materiální stránce na realizaci uvedeného modelu KV.
▪ Vytipovat předměty a obsahy vhodné pro KV.
▪ Provést s dostatečným předstihem před zahájením KV dle harmonogramu školního roku kontrolu funkčnosti platforem.
▪ Zabezpečit na dobu realizace KV operativní servis HW a SW, který bude při KV využíván.
▪ Vyčlenit pro KV nejlépe učitele, kteří nejsou přímo vtaženi do maturitních procesů.
▪ Zapojit ev. do přípravy na KV studenty VŠ pedagogického směru po předchozí vzájemné dohodě s vedením škol obou vzdělávacích stupňů.
▪ Plánovat rozvrh tak, aby probíhající maturitní zkoušky a výuka nekolidovaly.

▪ Realizovat s žáky 1. a 2. ročníků exkurze, kulturní akce, sportovní kurzy mimo vlastní budovu školy.
▪ Zajistit pro žáky 3. ročníků odbornou praxi mimo objekt školy u sociálních partnerů.
▪ Připravit složky s distančními výukovými balíčky. Nachystat s odpovídající časovou rezervou výukové a učební materiály na platformách, které budou při KV využívány, včetně sdíleného prostředí pro shromáždění těchto materiálů, týmovou spolupráci žáků či ukládání vypracovaných úkolů.
▪ Zvážit zapojení odborníků z praxe do asynchronních prvků KV.
▪ Kombinovat nepříliš rozsáhlé synchronní bloky s asynchronní prací. Zapojit do výuky interaktivní prvky (kvízy, sdílené dokumenty, krátká videa).
▪ Posoudit, zda případně synchronní výuku neuskutečnit i jako společnou „relaci“ pro více ročníků dohromady (při zvolení vhodného tématu) ze strany učitele, který tak zaměstná relativně velký počet účastníků výuky. Na ni pak může, bude-li zájem, navázat cíleně i asynchronní výuka těchto žáků (tj. práce diferencovaná podle jejich znalostí a dovedností na konkrétním zadání vztaženém k tématu, s ním se předtím seznámili).
▪ Přinášet žákům zpětnou vazbu o dosažených výsledcích.
▪ Uskutečnit evaluaci po ukončení KV v období maturitní zkoušky.